

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum sit tantum vnum in vno homine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

res animæ dispositas dupliciter, scilicet cum harmonia conformi naturæ nostræ rationali, & siue illa. Et cum sunt sine tali harmonia, prout sunt ut ferantur secundum proprios impetus præter consonantiam ad harmoniam illam. hoc autem est partes animæ esse inordinatas contrarie, sicut humores corporis, cum sunt si ne regimine virtutis animæ, mouentur se secundum proprias inclinations non solum extra harmoniam sanitatis, sed contra illam. Fundatur igitur inordinatio contraria super proritate ad ea, que sunt contra harmoniam. Cuperisibi lis enim ex hoc ipso, quod prona est ad delectabile secundum sensum, plenum oportet secundum rationem rectam, et contraria disposita.

q. p. art. 1.

G Ad secundum Dicendum, quod actuale peccatum est inordinatio quedam actus; originale vero cum sit peccatum naturæ, est quedam inordinata dispositio ipsius naturæ, qua habet rationem culpæ, inquantum derivatur ex primo parente, ut * dictum est. Huiusmodi autem dispositio naturæ inordinata habet rationem habitus, sed inordinata dispositio actus non habet rationem habitus, & propter hoc peccatum originale potest esse habitus, non autem peccatum actuale.

H Ad tertium Dicendum, quod ob iectio illa procedit de habitu, quo potentia inclinat in actum: talis au

tem habitus non est peccatum originale. Quamvis etiam ex peccato originali sequatur aliqua inclinatio in actum inordinatum, non directe, sed indirecte; per remotionem prohibitus, id est originalis iustitia, que prohibebat inordinatos motus, sicut etiam ex egritudine corporali indirecte sequitur inclinatio ad motus corporales inordinatos. nec debet dici, quod peccatum originale sit habitus infusus aut acquisitus per actum nisi pri mi parentis, non autem huius personæ, sed per uitiatam originem innatus.

ARTICVLVS II.

Vtrum in uno homine sint multa originalia peccata.

A D SECUNDVM sic procedit. Videtur, quod in uno ho-

propria singulis partibus tendentibus, ad contrarium totus homo pronus inuenitur. Quod autem homo illa naturalis sit, patet ex hoc, quia est secundum naturam namque, ut in secundo Physicorum habeatur. Ut de eo quod est secundum naturam. Constat enim secundum naturam nostram, quia rationales sumus, esse habemus rationem, in omnibus partibus animæ participibus, ut Dionysius in quarto capitulo in nominibus dicit. Naturalia autem esti non sunt ab aliis, sunt tamen infirmata, sed de hoc inferius latius sermo.

I Ad quartum dubium prima fronte videtur dicendum, quod est corrupta & quod debet legi. Sed est habitus trarius. Iuxta hunc namque sensum directe satisfac appetito, & confonat toti illi responsionis, qui vult, quod degrado non est pura priuatio sanitatis, ita peccatum originale non est pura priuatio originalis iustitiae, sed est habitus trarius illi. Sed quia in sequenti articulo corpore expressum, quod peccatum originale est dispositio corrupta, est qualitas de habitu corrupto, & dispositio corrupta, nam corrupta est conditio diminuens utrobique. Alterum est, quod secundum articulum, qui degrado est secundum rationem, in omnibus partibus animæ participibus, ut Dionysius in quarto capitulo in nominibus dicit. Naturalia autem esti non sunt ab aliis, sunt tamen infirmata, sed de hoc inferius latius sermo.

K Super questionis 82. articulum secundum.

I N articulo secundo, & tertio eiusdem questionis dubium occurrit. Primum est, de qua causa est secundo in illa p-

Sed hec quoque via superius confutata est: quia habitus non est qualitas species, collectio namque qualitatum non est qualitas. Secundum autem tenentes habitus esse qualitatem existentem subiective in uno principali, non absolute, sed ut conformati, vel dispositi alii, subtilius salutem de peccato originali, quod est qualitas, sicut & de sanitate, & egritudine. Ita quod sicut egritudo est qualitas non composita, aut collecta ex pluribus qualitatibus dispositis in ordine ad naturam, sed configurantis dispositio in principali parte, sic originalis peccatum non est collectio, aut ordo inordinatarum proritatum in partibus animæ, sed inordinata prorita prima pars animæ non absolute, sed ut illa prima pars alii in ordinatis coheret, qualitas q. est habitus rationem habet. Et hoc est idem dicere, quod ut est in toto primo, & equalem enim esse in parte ut coheret alii, & esse in toto: coheret namque propter totum. Vnde & in quinto Methap. habitus ponitur dispositio non partium, sed habitus partes. Non ut aliqui interpretantur, quia ex dispositionibus partium resulat in toto qualitas, que est habitus, puta sanitas, vel pulchritudo, sed quia qualitas prima pars in ordine ad alias, seu ut est habitus illas sic dispositas, est habitus: In cuius signum Aristotel. in prima specie qualitas posuit calorem, ut commenstratum naturæ in Prædicamentis, & inferius in hac eadem questione dicitur, quod peccatum originale est in pluribus partibus animæ, ut sunt partes unius totius. Et quod est formaliter in

Positione secundi articuli. In omni ordinata dispositione unitas specifica sumitur ex parte causa extrinsecæ, vel intrinsecæ, efficiët, vel formalis, non enim liquet, quin potius litera affert causam materialē, prout calorem excedentem respectu febris. & si multa. Secundum est, quo pacto priuatio originalis iustitiae ponitur causa originalis peccati in secundo articulo. & in 3. ponitur quod est formalis in ipso peccato originali.

¶ Ad evidētiā ho-
rum scito, quod cū
dispositio fit ordo
habentis parces, in
omni inordinata di-
positione plura con-
currere oportet. Ipse
& tanta ad illā, quā
parces integrales, &
aliquid tanquam ra-
dices vel totius di-
positionis, vel reli-
quarum partium, uel
di gratia. In febre
cholerica excessivus
calor est, & quasi
par febris, & radix
febris in reliquis par-
tibus corporis. Inter
has autem quasi par-
tes illa uia cauf ob-
tinetur, unde tali dis-
positio simpliciter
ponitur in esse, &
de tali causa uerifica-
tur litera, quamvis
ridicula loquatur.
Est namque huius
mo li pars causa,
& actus, & for-
maliter, ut paret in
exempli litera. Ex
cessione namque ca-
lor & facti febrem,
& formalis in febre
est, unde littera de in-
trinseca, vel quā
intrinseca causa pro-
pria uerificatur, non
materialē, ut sic, quo
maz nulla res ponit
ur in esse per mate-
riam, sed ex qua po-
nitur in esse, que est
ut formalis, & acti-
ua, & non solum ma-
teria rationem ha-
bens diuersimode.
Ex sic paret solutio
primi dubii simili-
& secundi. Nam ex
hoc paret, quod pri-
uatio originalis suffi-
cieat, quia est prima
intrinseca radix ori-
ginalis peccati, cau-
la eius ponitur non
qualitercumque, sed
formalis, ut ex discur-
ritu literae patet.

* Super questionis
2. articulum ser-
tum.

¶ In articulo tertio
duo occurunt du-
bia, primo quoniam
se habeat inordina-
tio voluntatis ad
peccatum originale
materialiter, & ad

A priuationem originalis iustitiae, in litera namque nihil uidetur
de hac exprimi. Materialē enim in peccato originali ponitur
concupiscentia, quam in aliis viribus confitetur ex eo pater,
quod litera reddit rationem, quare dicatur concupiscentia,
inquit. Inordinatio aliarum virium animæ præcipue in hoc

næ mentis ad Deum: & ideo pec-
catum originale est unum specie,
& in uno homine non potest esse
nisi unum numero: in diuersis
autem hominibus est unum spe-
cie, & proportione, diuersum au-
tem numero.

¶ 2 Præterea. Vnus & idem habi-
tus non inclinat ad contraria. ha-
bitus enim inclinat per modum
naturæ, que tendit in unum: sed
peccatum originale etiam in uno
homine inclinat ad diuersa. ergo peccatum
originale non est unus habi-
tus, sed plures.

¶ 3 Præter. Peccatum originale in-

sicit omnes animæ partes: sed diuersæ partes animæ sunt diuersæ
subiecta peccati, ut ex* præmisstis
patet. Cum igitur unum peccatum
non possit esse in diuersis subiec-
tis, uidetur quod peccatum origi-
nale non sit unus, sed multa.

C SED CONTRA est, quod dicitur
Iohannis 1. Ecce agnus Dei, ecce
qui tollit peccatum mundi. quod
singulariter dicitur, quia peccatum
mundi, quod est peccatum origi-
nale, est unus, ut gloss. * ibidem
exponit.

R E S P O N D E O. Dicendum,
quod in uno homine est unus pec-
catum originale, cuius ratio du-
pliciter accipi potest. Vno modo
ex parte causa peccati originalis.
* dictum est. n. supra, quod solu-
primum peccatum primi parentis
in posteros traducitur: unde
peccatum originale in uno homi-
ne est unus numero, & in
omnibus hominibus est unus
proportione in respectu. s. ad pri-
mum principium. Alio modo po-
test accipi ratio eius ex ipsa es-
tia originalis peccati. In omni enim
inordinata dispositione uni-
tas speciei considerarur ex parte
causæ: unitas autem secundum nu-
merum ex parte subiecti, sicut tpa
tet in agritudine corporali. sunt
diuersæ agritudines specie, que
ex diuersis causis procedunt, pu-
ta, ex superabundantia calidi, vel
frigidi, vel ex ictione pulmonis,
vel hepatis: una autem agritudo
secundum speciem in uno homi-
ne, non est nisi una numero. Cā
autem huius corruptæ dispositio-
nis, que dicitur originale pecca-
tum, est una tantum scilicet pri-
uatio originalis iustitiae, per
quā sublata est subiectio huma-

D A TERTIVM dicendum, quod pri-
uatio originalis inficit diuersæ
partes animæ secundum quod
partes unius totius: sicut & iustitia
originalis continebat omnes ani-
me partes in unum. & ideo est unius
tantum peccatum originale, sicut etiam est una febris in uno
homine, quamvis diuersæ partes
corporis grauentur.

Vtrum originale peccatum sit con-
cupiscentia.

E A D TERTIVM sic proceditur.
Videtur, quod peccatum ori-
ginalis non sit concupiscentia. Om-
ne enim peccatum est contra na-
tum, ut dicit * Damascenus in se-
cundo libro: sed concupiscentia
est secundum naturam. est enim
proprius actus uirtutis concupi-
scibilis, que est potentia naturalis.
ergo concupiscentia non est pecca-
tum originale.

¶ 2 Præter. Per peccatum originale
sunt in nobis passiones peccatorū,

Prima Secundz 5. Tho.

attenditur, quod ad
bonum commutabi-
le conueruntur. &
in quaestione de Ma-
lo quælit. quarta arti-
fécendo aperte po-
nit malitia ex par-
te formalis in pec-
cato originali: de-
fectus autem aliarū
virium materialiter:
sed per formale in li-
tera hac non conclu-
ditur in ordinatione vo-
luntatis, sed priuati-
o iustitiae origina-
lis, quam conflat
aliquid esse ab in or-
dinacione uolunta-
tis.

D. 1007.

¶ Secundum di-
bium est, an for-
male in peccato ori-
ginali fit priuatio
iustitiae originalis
totius, an in hoc
puta, in uolunta-
te. Litera enim
in calce corporis
articuli infert sim-
pliciter, quod pri-
uatio iustitiae origi-
nalis: in corpore
illatum, erat de pri-
uatione iustitiae ori-
ginalis per quam vo-
luntas subdita erat
Deo. & confirmatur
hoc, quia aliter
anima, si uolueret tantus
labor de uolunta-
te, quod est ea-
fa. & si sic est, qua-
re inuit in fine ab
solute, quod est pri-
uatio originalis ius-
titiae?

¶ Ad evidētiā horum scindunt est,
quod originalis ius-
titia dicit tria, scilicet
donum supernaturale,
subiectiōnem menuis ad
Deum, rectum ordinem
voluntatis, & omnium poten-
tiarum animæ ad bonum.
Et per op-
positum, priuatio iu-
stitiae originalis mul-
tipliciter potest fu-
mi, ut priuat hoc,
uel illo. Et licet au-
tor alibi dixerit,

3. q. 23. ar. 3.
co. Et 2. dif.
30. q. 1. ar. 3.
cor. & ad 4.
& in expil.
& diff. 31. q. 2.
2. arct. 1. ad 3.
3. ar. 1. ad 1.
& diff. 32. q.
1. ar. 1. ad 1.
3. & 4. Et
mal. q. 4. ar.
7. cor. 4. n. &
co. aut defecit nūl
q. 4. artic. 2.
lum voluntatis, aut
p. ro. & arti.
4. ad 2. &
ar. 6. ad 16.
Lib. 2. cap. 4.
& 30.

Z 4 discur-